

My rodzice

**Pytania i odpowiedzi
rodziców lesbijek, gejów
i osób biseksualnych**

My rodzice

**Pytania i odpowiedzi
rodziców lesbijek, gejów
i osób biseksualnych**

**przekład z angielskiego i redakcja
Katarzyna Gajewska
Katarzyna Remin**

Warszawa 2019

Spis treści

Wstęp do wydania polskiego 5

Definicje pojęć używanych w tekście 7

Dowiedziałem się, że moja córka jest lesbijką / mój syn jest gejem.

Co teraz? 9

Czy moje dziecko jest teraz kimś innym? 10

Dlaczego on lub ona musiał/a nam o tym powiedzieć? 11

Dlaczego syn lub córka nie powiedział/a nam o tym wcześniej? 12

Dlaczego moje dziecko jest homoseksualne? 13

Dlaczego tak bardzo niepokoi mnie jej lub jego seksualność? 15

Czy powinniśmy zasięgnąć rady psychiatry lub psychologa? 15

Czy uda mi się pogodzić to z moją religią? 16

Czy terapia reparatorna (konwersyjna) i ośrodki leczenia
z homoseksualizmu mogą pomóc? 20

Czy moje dziecko spotka się z ostracyzmem, będzie miało problemy
ze znalezieniem czy utrzymaniem pracy, a może nawet stanie się ofiarą
przemocy fizycznej? 22

Czy muszę martwić się o HIV/AIDS? 23

Czy istnieją jakieś restrykcje prawne wobec mojego dziecka? 24

Akceptujemy jego lub jej sytuację, ale czy oni muszą się z tym obnosić? 24

Czy mój syn / moja córka założy kiedyś własną rodzinę? 25

Jak mam to powiedzieć rodzinie i znajomym? 27

Co powiedzą sąsiedzi? 28

Jak mogę wesprzeć moje dziecko? 29

Czy kiedykolwiek nauczę się radzić sobie z tą nową sferą wiedzy
o moim dziecku? 30

W doborowym towarzystwie... 33

Kim jesteśmy? Pomocne organizacje i instytucje 34

Spis polecanych książek i filmów 37

Wstęp do wydania polskiego

Publikacja, którą trzymacie Państwo w rękach, powstała na podstawie jednego z wielu opracowań amerykańskiej organizacji PFLAG – Parents and Friends of Lesbian and Gay – czyli stowarzyszenia zrzeszającego rodziców oraz przyjaciół osób homoseksualnych. PFLAG powstał w 1973 roku i obecnie zrzesza ponad 200 tysięcy członków. Ideą tej organizacji jest solidarność osób heteroseksualnych z gejami i lesbijkami. Idea ta jest jeszcze w naszym kraju stosunkowo mało rozpowszechniona. Działacze i działaczki organizacji wspierających osoby homoseksualne identyfikuje się jednoznacznie – jako geje i lesbijki, a przecież działa w nich wiele osób heteroseksualnych. Warto zastanowić się nad motywami ich zaangażowania, podobnie jak nad genezą istnienia organizacji takiej jak PFLAG. Dlaczego osoby heteroseksualne angażują się w działania na rzecz osób homoseksualnych?

Osoby hetero- i homoseksualne tworzą nasze społeczeństwo – także jego podstawowe jednostki, jakimi są rodziny. Wspólnie tworzą grupy szkolne, studenckie, młodzieżowe, zawodowe. Jeśli masz dużą rodzinę, istnieje spore prawdopodobieństwo, że znajdują się w niej, obok osób heteroseksualnych, także osoby homo- czy biseksualne. To może być wujek lub ciocia, przez rodzinę nazywani starym kawalerem lub starą panną. To może być kuzyn lub kuzynka, a w końcu – to może być twoje dziecko.

Rodzice, gdy dowiadują się o homoseksualności swojego dziecka, często mają uczucie, jakby ich świat się zawalił. Obawiają się reakcji otoczenia. Myśl o tym, co powiedzą sąsiedzi, przeraża ich i paraliżuje. Czują się osamotnieni i nie widzą nikogo, z kim mogliby podzielić się odczuwanym nieszczęściem. Obawiają się potępienia ze strony Kościoła i społecznego ostracyzmu. Uważają, że bezpowrotnie stracili syna lub córkę, że to nie jest już ich dziecko, że jakoś zawinili i ono „się zepsuło”. Ponieważ dzieci to przeczuwają, obawiają się ewentualnej reakcji. Jeśli boją się do tego stopnia, że ukrywają przed rodzicami swój związek, są zmuszeni albo ich okłamywać, albo milczeć. Odsuwają rodziców od swojego życia, a ci w rezultacie nie wiedzą, co robi ich syn / córka w czasie wolnym, z kim spędza święta czy wakacje. Dostają tylko ogólniko-

we, fragmentaryczne informacje. Boli ich, że syn czy córka święta woli spędzać ze „znajomymi”. Dziecko cierpi, bo nie może powiedzieć: „Mamo, zakochałam się, jestem szczęśliwa”. Rodzice przestają być rodzicami, dzieci przestają być dziećmi. Oddalają się od siebie, przestają się znać i rozumieć.

Dlaczego heteroseksualni rodzice mieliby podejmować trud zrozumienia i zaakceptowania swojego homoseksualnego lub biseksualnego dziecka? Po co homoseksualne dziecko obarcza rodziców swoimi „problemami”? Można żyć razem i nie opowiadać sobie nawzajem o wszystkich aspektach swojego życia. Jest to droga, którą wybiera wiele osób – ze strachu, braku ufności. Rodzina nie może jednak funkcjonować bez poczucia bezpieczeństwa i zaufania.

Jeśli sięgnąłeś/sięgnęłaś po tą książeczkę, to znaczy, że domyślasz się, lub wiesz, że twoje dziecko, lub ktoś z bliskiej rodziny jest osobą homoseksualną lub biseksualną. To, że po nią sięgnąłeś/aś, to dobry znak – to znaczy, że ci zależy, chcesz wiedzieć więcej, aby móc zapanować nad emocjami i nadal tworzyć udane relacje ze wszystkimi członkami twojej rodziny. Mamy nadzieję, że ta broszura odpowie na wiele Twoich pytań, rozwieje wątpliwości i umocni cię w miłości do twojego dziecka. Na końcu znajdziesz przydatne informacje na temat organizacji działających w Polsce, które mogą ci pomóc w dalszej drodze do zrozumienia i akceptacji swojego dziecka.

Ta książka jest w dużej części tłumaczeniem amerykańskiej publikacji. W miarę możliwości staraliśmy się ją zaktualizować i dostosować do polskich realiów, mając na uwadze ogromne różnice pomiędzy Polską a USA.

Na koniec chcemy wspomnieć osobę, która mogłaby być przykładem realizacji idei organizacji PFLAG na polskim gruncie. Mowa o Izabeli Jarudze-Nowackiej, zmarłej tragicznie 10 kwietnia 2010 r., posłance, wicepremier, Pełnomocniczce Rządu ds. Równego Statusu Kobiet i Mężczyzn. Była ona osobą heteroseksualną, a jednak aktywnie wspierała organizacje działające na rzecz osób homoseksualnych. Chodziła na marsze i parady równości, głosząc hasła solidarności i akceptacji. Za swoje wsparcie została uhonorowana nagrodą Tęczowego Lauru. Dlatego właśnie Jej chciałybyśmy zadedykować niniejszą publikację.

Definicje pojęć używanych w tekście

HETEROSEKSUALNA: osoba, która kieruje swoje uczucia – miłosne i seksualne – w pierwszym rzędzie do osób przeciwnej płci.

HOMOSEKSUALNA: osoba, która kieruje swoje uczucia – miłosne i seksualne – w pierwszym rzędzie do osób tej samej płci.

BISEKSUALNA (BI): osoba, która kieruje swoje uczucia – miłosne i seksualne – do osób obu płci.

HOMOFOBIA: błędne, społecznie rozpowszechnione wyobrażenia, ignorancja i lęki wobec gejów, lesbijek i osób biseksualnych.

LESBIJKA: homoseksualna kobieta.

GEJ: homoseksualny mężczyzna.

COMING OUT: odnosi się do procesu określania siebie jako geja, lesbijki czy osoby biseksualnej i mówienia o tym otwarcie w przestrzeni publicznej oraz prywatnej. Odnosi się również do procesu, przez który przechodzą rodzice, kiedy zaczynają mówić innym ludziom o homoseksualności swojego dziecka.

TRANSPŁCIOWA: Osoba, której tożsamość lub ekspresja płciowa różni się od konwencjonalnych oczekiwań wobec jej płci biologicznej. Osoby te mogą być, hetero-, bi- lub homoseksualne. (Pracą na rzecz osób transpłciowych zajmuje się w Polsce fundacja Trans-fuzja, www.transfuzja.org)

Uwaga: Chcąc uniknąć uciążliwego, równoczesnego stosowania końcówek męskich i żeńskich, zdecydowałyśmy się stosować je zamiennie, np. dowiedziałeś się, straciłaś. Wszystkie wypowiedzi kierujemy jednak zarówno do matek jak i ojców, wszystkich osób wychowujących dzieci. (od red.)

Dowiedziałem się, że moja córka jest lesbijką / mój syn jest gejem. Co teraz?

Słowa: „Mamo, tato, jestem gejem / jestem lesbijką”, w wielu wypadkach trafiają do rodziców, którzy nie są na nie w żadnej mierze przygotowani. Jeśli jesteś jednym z tych rodziców, twoją pierwszą reakcją mogła być myśl: „Jak ja mam z tym w ogóle żyć?”

Mamy nadzieję, że nasza broszura ułatwi ci zrozumienie seksualności twojego dziecka oraz jej znaczenia dla ciebie i twojej dalszej relacji z córką lub synem. Autorzy tej książeczki, czyli członkowie PFLAG, są rodzicami, członkami rodzin lub przyjaciółmi osób LGBT (lesbijek, gejów, osób biseksualnych i transpłciowych) albo sami są LGBT. Istnieje olbrzymie prawdopodobieństwo, że sami przeszli przez wszystko, co jest teraz twoim udziałem.

Możemy z absolutną pewnością powiedzieć ci, że nie jesteś sama. Niektóre statystyki podają, że jedna na dziesięć osób w naszym kraju i na świecie jest homoseksualna. W co czwartej rodzinie żyje lesbijka, gej lub osoba biseksualna, a większość ludzi ma geja, lesbijkę lub biseksualnego krewnego w kręgu dalszej rodziny.

Oznacza to, że jest masa ludzi, z którymi możesz porozmawiać. Zapewniamy cię, że rozmowa na ten temat przynosi ulgę i pomaga. Istnieją książki, które możesz przeczytać, telefony zaufania, pod którymi możesz porozmawiać, i strony internetowe, które warto odwiedzić. Są osoby, z którymi możesz się spotkać, którzy opowiedzą ci o tym, co sami przeżyli, i pomogą ci przejść przez trudny okres. Wespzemy cię w dotarciu do informacji i pomocy, których potrzebujesz.

Drugą rzeczą, o której się przekonaliśmy, jest to, że przechodząc przez wszystkie trudne chwile i uczucia, możesz zyskać znacznie silniejszą i bliższą więź ze swoim dzieckiem. Wszystkim nam się to przytrafiło, ale droga, którą musieliśmy przebyć, nie była łatwa.

Są rodzice, którzy byli w stanie przyjąć informację o homoseksualności swojego dziecka spokojnie. Inni natomiast przechodzili przez proces zbliżony do żałoby, z towarzyszącymi jej fazami szoku, zaprzeczenia, gniewu, poczucia winy i utraty. Jeśli więc przeżywasz tego rodzaju uczucia, jest to całkowicie zrozumiałe, biorąc pod uwagę stosunek naszego społeczeństwa do lesbijek, gejów i osób biseksualnych.

Nie potępiaj siebie za to, co czujesz. Ponieważ kochasz swoje dziecko, postaraj się – ze względu na nie i na siebie – przejść do kolejnego etapu, podążać ku obszarom akceptacji, zrozumienia i wsparcia.

Chociaż może ci się wydawać, że straciłeś córkę lub syna – wcale tak nie jest. Twoje dziecko jest tym samym człowiekiem, którym było wczoraj. Jedyną rzeczą, którą straciłaś, jest twoje własne wyobrażenie o dziecku i sposób, na który ty je rozumiałaś. Poczucie straty jest zapewne trudne do zniesienia, ale m o ż e s z zastąpić obraz swojego dziecka wizerunkiem nowym i pełniejszym, bo obejmującym sferę ci dotąd nieznaną.

Jeśli twoje dziecko jest jeszcze nastolatkiem, znalezienie drogi porozumienia między wami jest szczególnie istotne. Wśród odrzuconych przez rodziców gejów, lesbijek i młodzieży biseksualnej notuje się znacznie wyższy w porównaniu z innymi odsetek samobójstw oraz nadużywania narkotyków i alkoholu. Niektórzy nastolatkwowie bronią się przed odrzuceniem, kryjąc się za najwyższym murem, jaki potrafią wznieść pomiędzy sobą a rodzicami. Jeśli jednak twoje dziecko zdecydowało z własnej woli opowiedzieć ci o sobie, jesteście prawdopodobnie w dużo lepszej sytuacji – udało wam się tego muru nie wznieść. Twoje dziecko zdobyło się na otwartość i szczerłość wobec ciebie w sprawach, które w naszym społeczeństwie traktowane są z największą niechęcią. Krok ten wymagał od niego wielkiej odwagi i jest dowodem, jak wielką miłością i zaufaniem darzy cię twoje dziecko i jak bardzo mu na tobie i waszej relacji zależy.

Teraz ty masz szansę się odwzajemnić, pokazać, że twoja odwaga, oddanie, zaufanie i miłość są równie wielkie.

Czy moje dziecko jest teraz kimś innym?

Wydaje nam się, że znamy i rozumiemy nasze dzieci od dnia, kiedy przyszły na świat. Jesteśmy przekonani, że wiemy, co dzieje się w ich umysłach. Kiedy więc dziecko oświadcza nam, że jest gejem lub lesbijką a my nic nie przeczuwaliśmy – lub wiedzieliśmy od dawna, ale zaprzeczaliśmy nawet przed sobą – reagujemy szokiem i poczuciem zagubienia.

Masz pewną wizję tego, jakie jest twoje dziecko lub kim mogłoby, a nawet powinno być. Marzenie to zrodzone jest z twojej własnej historii, z pragnień okresu dorastania, a nade wszystko jest ono owocem kultury, w której żyjemy. Fakt, że znacząca część każdej populacji jest homoseksualna, jest w tej kulturze całkowicie pomijany, a otoczenie karmi nas wyłącznie heteroseksualnymi marzeniami odnośnie naszych dzieci.

Szok i poczucie zagubienia, które odczuwasz, są naturalną częścią procesu żałoby. Straciłaś coś ważnego – marzenie o tym, kim jest (czy może zostać) twoja córka lub syn. Straciłeś także iluzję, że potrafisz czytać w jej lub jego myślach. Jeśli się jednak bliżej nad tym zastanowić – tak właśnie dzieje się ze wszystkimi dziećmi, homo- czy heteroseksualnymi. Zaskakują nas raz po raz. Nie pobierają się z osobami, które my byśmy dla nich wybrali; nie decydują się na rodzaj pracy, który my uważalibyśmy za najlepszy; nie mieszkają tam, gdzie my byśmy chcieli, żeby mieszkali. Nasze społeczeństwo uczy nas po prostu lepiej dawać sobie radę z takiego rodzaju okolicznościami, niż z ich mniejszościową orientacją psychoseksualną.

Pamiętaj o tym i powtarzaj sobie, że twoje dziecko wcale się nie zmieniło. Twoja córka lub syn jest tą samą osobą, którą była lub był, zanim ty dowiedziałas się o jej lub jego orientacji seksualnej. To twoja wizja, twoje marzenia i oczekiwania będą musiały ulec zmianie, jeśli chcesz naprawdę znać i rozumieć swoje ukochane, homoseksualne dziecko.

Dlaczego on lub ona musiał/a nam o tym powiedzieć?

Niektórzy rodzice sądzą, że byłiby szczęśliwsi, nie wiedząc o homoseksualnej orientacji swojego dziecka. Wspominają czasy, zanim się o niej dowiedzieli, i uważają, że nie mieli wtedy problemów, nie biorąc pod uwagę dystansu, który odgradzał ich od syna lub córki.

Czasami usiłujemy zaprzeczyć temu, co się wydarza, poprzez stosowanie różnych wybiegów – odrzucanie faktów, które słyszymy („To tylko taka faza, na pewno ci przejdzie”), odcinanie się od nich („Jeśli zdecydujesz się na taki styl życia, ja nie chcę o tym nic wiedzieć”) lub nieprzyjmowanie do wiadomości

wagi tego, co usłyszeliśmy („Dobrze, kochanie, a co chciałbyś zjeść na kolację?”). Wszystkie te sposoby reagowania są naturalne. Gdybyś jednak nie poznała prawdy o seksualności twojego dziecka, nigdy byś go naprawdę nie znała. Duża część jej lub jego życia byłaby utrzymywana przed tobą w tajemnicy i bliski ci człowiek powoli stawałby się nieznanym.

Ani homoseksualność, ani biseksualność nie są fazą i dlatego zaakceptowanie i rozumienie seksualności twojego dziecka są takie ważne. Bywa, że ludzie eksperymentują ze swoją seksualnością, ale ktoś, kto decyduje się na powiedzenie rodzicom, że jest gejem lub lesbijką, zwykle nie przechodzi przez fazę. Osoba ta ma za sobą prawdopodobnie długi i ciężki okres rozterek i procesu akceptowania swojej własnej orientacji psychoseksualnej. Jeśli więc zastanawiasz się: „Czy ona jest tego pewna?”, to odpowiedź prawie zawsze brzmi: „Tak”. Oznajmienie matce lub ojcu, że jest się gejem lub lesbijką, wymaga przełamania zbyt wielu negatywnych stereotypów i niesie ze sobą zbyt wielkie ryzyko, by ktokolwiek robił to pochopnie i bez głębokiego namysłu.

Fakt, że twoje dziecko ci o tym powiedziało, świadczy o wielkiej miłości i potrzebie wsparcia oraz zrozumienia z twojej strony. Taki krok wymaga wielkiej odwagi. Pokazuje olbrzymią potrzebę otwartej i szczerzej relacji z tobą – relacji, w której będziesz mogła kochać córkę lub syna takim, jakim jest, a nie takim, jakim ty chciałabyś, żeby był.

Dlaczego syn lub córka nie powiedział/a nam o tym wcześniej?

Jednym z trudnych aspektów obecnej sytuacji może być myśl, że dopiero teraz dowiadujesz się, o czym twoje dziecko rozmyślało całymi miesiącami, a może nawet latami. Łatwo jest uznać to błędnie za brak zaufania czy miłości albo nawet wyciągać bolesne wnioski na temat tego, na ile dobrze wywiązałeś się z roli rodzica. Bolesna jest też konkluzja, że nie znasz syna albo córki tak dobrze, jak sobie wyobrażałeś, oraz że byłeś z części jego lub jej życia wykluczany.

Do pewnego stopnia sprawy tak właśnie się mają we wszystkich relacjach pomiędzy rodzicami i dziećmi, bez względu na to, czy dziecko jest hetero- czy

homoseksualne. Wiąże się to z niezbędnym procesem oddzielania się i rozstawania w miarę dorastania. Twoje dziecko ma prawo formułować swoje własne opinie i będzie to czynić bez konsultowania się z tobą. W tym przypadku jest to szczególnie trudne, ponieważ konkluzje, do których doszło, są tak znaczące i jakże często – zupełnie nieoczekiwane. Może to oznaczać, że już od dłuższego czasu nie miałaś udziału w świecie, w którym żyje twoje dziecko.

Bywa, że osoby homoseksualne nie odsłaniają się przed rodzicami, ponieważ sami przez długi okres starają się uzyskać jasność co do własnych uczuć. Innymi słowy, młodzież homo- i biseksualna czasami już w bardzo młodym wieku zdaje sobie sprawę z tego, że czuje „inaczej”, lecz niekiedy muszą minąć lata, zanim jest w stanie swoje uczucia nazwać.

Ponieważ żyjemy w społeczeństwie, w którym wciąż jeszcze roi się od błędnych teorii i lęków wobec osób homoseksualnych, przyznanie się przed samą sobą do własnej seksualności zajmuje lesbijkom i gejom wiele czasu. Jak reszcie społeczeństwa, tak im również wpojone zostały nienawiść – w tym przypadku do siebie samego. Przepracowanie własnej niepewności i zebranie odwagi do odsłonięcia się przed rodzicami wymagają czasu i odwagi. Nawet jeśli wydaje ci się, że twoje dziecko powinno było wiedzieć, że może rozmawiać z tobą na każdy temat, pamiętaj o przemożnym wpływie naszej kultury, której postawa wobec homoseksualności opiera się na niepisanym prawie: „Ja nie pytam, a ty mi o tym nie mów”.

Jeśli więc ubolewasz nad tym, że nie mogłeś już wcześniej pomóc swojemu dziecku, albo nawet sądzisz, że sprawy znacznie lepiej by się potoczyły, gdybyś mógł już od jakiegoś czasu w nich uczestniczyć, spróbuj zrozumieć, że syn albo córka najprawdopodobniej nie byli dotąd w stanie ci o sobie powiedzieć.

Dlaczego moje dziecko jest homoseksualne?

Rodzice zadają sobie to pytanie z różnych powodów: być może przeżywają okres żałoby po utracie wyobrażenia, jakie mieli o swoim dziecku; obawiają się, że mogli popełnić jakieś błędy; podejrzewają, że może ktoś uwiódł i „wprowadził” ich dziecko w świat homoseksualny; albo zastanawiają się, czy istnieją biologiczne przyczyny homoseksualności.

Bywa, że reakcją rodziców na wiadomość o homoseksualności dziecka jest szok, zaprzeczenie i gniew. Jedną z wielu myśli może być wtedy: „Jak on mógł mi to zrobić?”. Nie jest to reakcja racjonalna, ale jest ona ludzka, stanowi próbę poradzenia sobie z bólem. Jest także częścią procesu opłakiwania straty – żałoby po utracie w y o b r a ż e n i a o dziecku. Kiedy podejmiesz wysiłek refleksji nad swoimi uczuciami, dojdiesz być może do wniosku, że jedyną rzeczą, jakie twoje dziecko ci „zrobiło”, jest okazanie nadziei i wiary, że wasza relacja może ulec poprawie, jeśli ty będziesz znał o nim prawdę.

Możesz domniemywać, że twoje dziecko zostało przez kogoś uwiedzione i w ten sposób wciągnięte do homoseksualnego świata. To bardzo rozpowszechnione, mylne wyobrażenie o osobach homoseksualnych – a mianowicie, że one „werbują” do swojego „stylu życia”. Nikt nie „uczynił” twego dziecka homoseksualnym. On lub ona prawdopodobnie od dawna wiedział/a, że jest inny/a – żadna grupa ani osoba go/jej nie „zdeprawowała”.

Są rodzice, którzy wierzą, że to ich błędy wychowawcze stanowią przyczynę seksualnej tożsamości syna lub córki. Przez wiele lat psychologia i psychiatria rozpowszechniały teorie na temat wpływu osobowości rodziców na rozwój homoseksualności u dziecka – dominująca kobieta, słaby mężczyzna lub brak modelu roli własnej płci. W świetle dzisiejszej wiedzy naukowej te zostały dawno przez psychologię i psychiatrię zarzucone. Działania PFLAG skupiają się m.in. na obalaniu tego rodzaju mitów i błędnych koncepcji z naszej zbiorowej świadomości.

Osoby homoseksualne wywodzą się z bardzo różnych rodzin. Niektóre mają dominujące matki, a inne dominujących ojców. Geje, lesbijki i osoby biseksualne bywają jedynakami albo najmłodszymi, średnimi lub najstarszymi dziećmi. Ich bracia i siostry bywają homoseksualni albo heteroseksualni. Wielu z nich pochodzi z rodzin, które nasze społeczeństwo uznałoby za „wzorowe”.

Wielu rodziców zastanawia się, czy istnieją genetyczne lub biologiczne podstawy homoseksualności. Prowadzone są wprawdzie genetyczne badania nad homoseksualnością, ale nie ma dotychczas ostatecznych wyników dowodzących „przyczyny” homoseksualności lub heteroseksualności. Biorąc pod uwagę brak tych danych, chcielibyśmy zachęcić cię do zastanowienia się nad tym, dlaczego tak ważne jest dla ciebie, żeby wiedzieć: Dlaczego?

Czy twoje wsparcie i miłość do dziecka uzależnione są od możliwości wskazania przyczyny? Czy od osób heteroseksualnych też wymagamy tego rodzaju

uzasadniania swojej seksualności? Pamiętaj, że geje, lesbijki i biseksualni zawsze byli i są w każdej grupie społecznej, religijnej, narodowej czy rasowej, a co za tym idzie – podobnie jak osoby heteroseksualne – bardzo się od siebie różnią i różnymi drogami kształtują swoją seksualną tożsamość. Więc chociaż może nas to ciekawić, wiedza o tym, dlaczego nasze dziecko jest homoseksualne, nie jest konieczna do tego, by je kochać i wspierać.

Dlaczego tak bardzo niepokoi mnie jej lub jego seksualność?

Lęk, który być może odczuwasz, jest wytworem naszej kultury. Homofobia jest w naszym społeczeństwie zbyt rozpowszechniona, by można ją było po prostu usunąć ze świadomości. Tak długo jak istnieje homofobia, każda homoseksualna osoba i każdy rodzic homo- lub biseksualnego dziecka będzie miał bardzo realne i uzasadnione powody do troski i obaw.

Rodzicom, którzy uważają się za „liberalnych” i wierzą, że udało im się wyzbyć uprzedzeń wobec seksualności, a nawet mają homoseksualnych przyjaciół, często dodatkowo dokuczają poczucie winy z powodu odczuwanego dyskomfortu. Są nieprzyjemnie zaskoczeni, odkrywając ten dyskomfort u siebie, kiedy okazuje się, że to ich dziecko jest homoseksualne, niezależnie od tego, w jakim wieku to dziecko jest. Rodzice ci borykają się nie tylko z głęboko zakorzenionym lękiem przed homoseksualnością, lecz dźwigają dodatkowe brzemienie przeświadczenia, że nie powinni odczuwać tego, co czują.

Czy powinniśmy zasięgnąć rady psychiatry lub psychologa?

Zasięganie porad terapeuty w nadziei na zmianę orientacji psychoseksualnej twojego dziecka mija się z celem. Homoseksualność nie jest chorobą, którą można by „leczyć”, jest naturalnym sposobem istnienia.

Są jednak przypadki, w których cenne jest konsultowanie się z osobami posiadającymi doświadczenie w problematyce rodzinnej związanej z orientacją psychoseksualną. Możesz chcieć porozmawiać z kimś o tym, co czujesz i jak te uczucia przepracowywać. Możesz chcieć, żeby ktoś pomógł tobie i twojemu dziecku jasno się porozumiewać w tym trudnym okresie. Może też zdarzyć się, że zauważysz, iż twoje dziecko jest nieszczęśliwe i potrzebuje pomocy w zaakceptowaniu siebie samego.

Podkreślmy to raz jeszcze – osobom homoseksualnym trudno jest czasami zaakceptować siebie i własną seksualną tożsamość. Może to prowadzić do niebezpiecznego emocjonalnego stanu, jakim jest odrzucania własnego „ja”.

We wszystkich tych przypadkach jest wiele możliwości zasięgnięcia informacji, a także miejsc, w których możesz uzyskać pomoc. Organizacje pozarządowe działające na rzecz gejów i lesbijek, książki, rzetelne strony internetowe – wszystkie one mogą pomóc ci w nawiązaniu porozumienia z twoim homoseksualnym dzieckiem. Na końcu niniejszej broszury znajdziesz informacje, gdzie po taką pomoc możesz się zgłosić.

Terapeuta z kolei zapewni ci poufność i w pewnym stopniu anonimowość, która być może w chwili obecnej wydaje ci się niezbędna. Członkowie wymienionych na końcu organizacji pozarządowych będą też w stanie wskazać terapeutę lub terapeutkę, która pomogła ich rodzinom.

Istnieje wiele różnych źródeł pomocy, informacji i porad. Zachęcamy cię do zapoznania się z nimi i wykorzystania tych, które wydają się dla ciebie i twojej rodziny najważniejsze.

Czy uda mi się pogodzić to z moją religią?

Większość wierzących Polaków jest katolikami, Kościół katolicki najsilniej kształtuje opinię publiczną, dlatego też konflikt między homoseksualnością a wiarą katolicką będzie nas tutaj najbardziej zajmował. Mamy nadzieję, że osoby innych wyznań będą mogły odnieść nasze słowa, w pewnej przynajmniej mierze, również do własnej religii.

Katechizm Kościoła rzymskokatolickiego, który stanowi oficjalną wykładnię doktryny wiary i zasad moralności Kościoła, odnosi się do homoseksualności w takich słowach: „Znaczna liczba mężczyzn i kobiet przejawia głęboko osadzone skłonności homoseksualne. Osoby takie nie wybierają swej kondycji homoseksualnej; dla większości z nich stanowi ona trudne doświadczenie. Powinno się traktować je z szacunkiem, współczuciem i delikatnością. Powinno się unikać wobec nich jakichkolwiek oznak niesłusznej dyskryminacji” (KKK 2358). Kiedy słyszysz ostre słowa potępienia homoseksualności z ust duszpasterza lub przedstawiciela Kościoła, możesz rozważyć, na ile podąża on – w duchu miłości bliźniego – za oficjalną doktryną kościelną, a na ile kieruje się swoim indywidualnym, ludzkim uprzedzeniem, o którym możesz wyrobić sobie własne i odrębne zdanie.

Kościół uznaje, że sama homoseksualność nie jest grzechem, grzeszne są natomiast homoseksualne zachowania. Zachowań potępianych przez Kościół jest wiele – masturbacja, antykoncepcja, seks przed- i pozamałżeński. Rzeczywistość społeczna rządzi się jednak własnymi prawami – osoby heteroseksualne żyją w konkubinatach, rozwodzą się i ponownie pobierają, używanie prezerwatyw jest powszechnie propagowane przez instytucje zajmujące się profilaktyką HIV/AIDS. Moralne sądy Kościoła są w tak wielu kwestiach nagminnie przez katolików ignorowane, a w tej jednej miałyby mieć absolutną moc wiążącą? Czy równie dramatyczna jak homoseksualność twojego dziecka wydaje ci się wieść o rozwodzie i ponownym związku członka bliskiej rodziny? Być może jesteś przekonany, że to dwie zupełnie różne sprawy. Jeśli jednak bliżej się nad tym zastanowić, można by dojść do wniosku, że różnica ta wynika w dużej mierze ze stopnia, do jakiego się z rozwodami oswoiliśmy. Stały się one społeczną normą i sprawą codzienną, podczas gdy osoby homoseksualne czują się zmuszone do ukrywania swojego istnienia i wzmianka o nich wywołuje poczucie zażenowania i zagrożenia. Zarówno rozwód jak aktywność homoseksualna są natomiast – według nauk Kościoła – grzechem.

Osoby potępiające homoseksualność, często powołują się na Biblię. Mówią o tym, że homoseksualność nazywana jest w niej „obrzydliwością” a osoby homoseksualne „nie odziedziczą królestwa Bożego”. Warto jednak zapoznać się z bardziej obszernymi fragmentami Pisma Świętego i zrozumieć szerszy kontekst obowiązującego w tamtych czasach kodeksu moralnego.

Księga Kapłańska (18,22 i 20,13) w dwóch wersach wspomina o aktywności homoseksualnej między mężczyznami. „Ktokolwiek obcuje cielesnie z męż-

czyzną, tak jak się obcuje z kobietą, popełnia obrzydliwość. Obaj będą ukarani śmiercią, sami tę śmierć na siebie ściągnęli.” Pierwsze wersy tego samego rozdziału brzmią: „Ktokolwiek złorzeczy ojcu albo matce będzie ukarany śmiercią; złorzeczył ojcu lub matce, ściągnął śmierć na siebie”. Śmiercią ma być karany również każdy, kto popełnia cudzołóstwo, kto obcuje cieleśnie z żoną swojego ojca lub z żoną syna.

Rodzice, którzy czytują Pismo Święte, opowiadają, jak ważna była dla nich lektura historii Dawida (tego samego, który pokonał Goliata) i Jonatana. W Księdze Samuela czytamy: „Dusza Jonatana przylgnęła całkowicie do duszy Dawida. Pokochał go Jonatan tak jak samego siebie”. Dawid po śmierci umiłowanego Jonatana wznosił żałobne pieśni: „Żał mi ciebie, bracie mój, Jonatanie. Tak bardzo byłeś mi drogi! Więcej ceniłem twą miłość niżeli miłość kobiet” a w innym tłumaczeniu: „Żał mi ciebie, bracie mój, Jonatanie, byłeś mi bardzo miły. Miłość twoja była mi rozkoszniejsza niż miłość kobiety”.

Sam Jezus nigdy nie wypowiedział się na temat miłości do tej samej płci – ani w ustach Jezusa, ani w wypowiedzi żadnego z dwunastu apostołów nie znajdziemy żadnej wzmianki o homoseksualności. Temat ten pojawia się dopiero u świętego Pawła w listach do Rzymian i Koryntian, w słowach: „Ani rozpustnicy, ani bałwochwalcy, ani cudzołóznicy, ani rozwieżli, ani mężczyźni współżyjący ze sobą, ani złodzieje, ani chciwi, ani pijacy, ani oszczercy, ani zdziery nie odziedziczą królestwa Bożego”. Homoseksualni mężczyźni są więc wymienieni w jednym zdaniu wraz z dziewięcioma innymi złoczyńcami – wszyscy oni do dziś dnia uważani są za ludzi nieuczciwych, ale czy miałbyś wątpliwości, czy twoje dziecko jest jeszcze twoim dzieckiem, gdybyś stwierdził, że jest ono chciwcem, pijakiem oszczercą lub zdziercą?

Na świecie istnieje wiele Kościołów chrześcijańskich, które różnią się w swoim nauczaniu. Niektóre z nich zaczęły skłaniać się ku akceptacji ludzi o homoseksualnej orientacji. Postawa taka przejawia się między innymi w obrębie niektórych Kościołów protestanckich i anglikańskich (episkopalnych) – głównie w Europie Zachodniej i Ameryce Północnej. W roku 2004 na urząd biskupa Kościoła episkopalnego w Stanach Zjednoczonych, został wybrany otwarcie homoseksualny i żyjący w związku z innym mężczyzną pastor Gene Robinson.

W Niemczech, gdzie życie chrześcijańskie toczy się w dwóch równie silnych nurtach – katolickim i ewangelickim – a wierni przywykli w kwestiach religijnych do dwugłosu, dyskusja na temat osób homoseksualnych prowadzi-

na jest również na szczęblu hierarchów kościelnych. „W 1996 roku Synod Krajowy Kościoła Ewangelickiego Westfalii przyjął oświadczenie, według którego Kościół powinien być świadomy swojej winy z powodu uczestnictwa w dyskryminacji i wyłączeniu ludzi homoseksualnych ze wspólnoty, także milczenia, gdy byli oni prześladowani i mordowani (w czasie hitlerowskiej dyktatury). Podobne wyznanie winy złożył zwierzchnik Kościoła starokatolickiego w Niemczech, Joachim Vobbe, w liście biskupim w 2003.”¹ Również w obrębie Kościoła katolickiego dają się słyszeć głosy domagające się głębokich reform. W lutym 2011 r. został opublikowany list otwarty 144 niemieckich, katolickich profesorów teologii. Sygnatariusze listu domagają się m.in. większego zakresu wolności sumienia w kwestiach moralnych. Podkreślając szacunek Kościoła dla małżeństwa, postulują, że nie może iść on w parze z wykluczeniem ludzi, którzy w „miłości, wierności i wzajemnej trosce żyją w związkach jednopłciowych” bądź w powtórnych związkach po cywilnym rozwodzie.

„Przesłanie Jezusa to przesłanie miłości i przebaczenia, to przesłanie ofiarowania siebie samego z miłości do drugiego człowieka. Na obraz Boży zostaliśmy stworzeni, na obraz Boga, „który jest Miłością” i do miłowania jesteśmy wezwani. W momencie, kiedy wchodzimy w relacje miłości z drugą osobą, kiedy cenimy drugą osobę bardziej niż siebie, kiedy potrafimy przedłożyć jej dobro nad własne, wtedy jesteśmy błogosławieni.”² Jezus nie tylko wybaczył nierządnicy Marii Magdalenie, ale jadł także w domu celnika, którym z powodu wykonywanego zawodu gardzili jego współobywatele. Postępował w zgodzie z własnym sumieniem i miłością bliźniego, a nie zgodnie z normami społeczeństwa, w którym żył i nauczał. To właśnie na nauczanie Jezusa powołują się często rodzice osób homoseksualnych, którzy zdołali pogodzić w sobie wiarę i miłość do swego dziecka.

¹ Jerzy Krzyszczyński, „Homoseksualność a religia: judaizm, chrześcijaństwo i islam (wprowadzenie)” w „Queer Studies, podręcznik kursu”, Warszawa 2010.

² „Rozważania nad Listem św. Pawła”,
<http://www.innastrona.pl/gruppen/post.phtml?id=1673>

Czy terapia reparatywna (konwersyjna) i ośrodki leczenia z homoseksualizmu mogą pomóc?

Wbrew temu co twierdzą organizacje „leczące” homoseksualistów i prowadzące terapię reparatywną, homoseksualność nie jest kwestią wyboru i dlatego jeśli twoje dziecko jest gejem, lesbijką lub osobą biseksualną, nie możesz sprawić, by „zmieniło ono zdanie”. Poważne organizacje medyczne zaniechały prób „leczenia” homoseksualności, kiedy okazało się, że powodują one poważne szkody, a nawet mogą prowadzić do samobójstwa.

OTO KILKA FAKTÓW, KTÓRE WARTO ZNAĆ:

- W 1973 r. Amerykańskie Towarzystwo Psychiatryczne wykreśliło homoseksualność z międzynarodowej listy zaburzeń psychicznych.
- W 1990 r. Amerykańskie Towarzystwo Psychologiczne uznało, iż nie ma naukowych dowodów na to, że terapia konwersyjna działa, co więcej – może zdziałać więcej złego niż dobrego.
- 17 maja 1990 r. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO), działająca na szczeblu międzynarodowym w ramach ONZ i skupiająca 193 kraje członkowskie, wykreśliła homoseksualizm z Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych. Stwierdziła również, iż żadna orientacja seksualna (w tym homoseksualna) nie powinna być przez nikogo traktowana jako zaburzenie.
- W 1998 r. Amerykańskie Towarzystwo Psychiatryczne opowiedziało się przeciw terapii reparatywnej, dodając, że „literatura psychiatryczna wyraźnie pokazuje, że leczenie zmierzające do zmiany orientacji seksualnej jest bezskuteczne. Związane z nim potencjalne ryzyko jest natomiast ogromne i obejmuje takie konsekwencje jak depresja, stany lękowe oraz zachowania autodestrukcyjne (samobójcze)”.
- 30 czerwca 2006 r. **Polskie Towarzystwo Seksuologiczne**, zaniepokojone poziomem postaw homofobicznych w Polsce, wydało oświadczenie, w którym dementuje fałszywe mniemania

na temat homoseksualności i homoseksualistów. Stwierdza, że fałszywy jest stereotyp geja jako osoby zainteresowanej wyłącznie seksem i szczególnie skłonnej do seksualnego wykorzystywania dzieci. Według autorów oświadczenia wszelkie próby utrwalania powyższych stereotypów i fałszywych mniemań są „domeną ludzi nieświadomych i niekompetentnych bądź też uprzedzonych do ludzi homoseksualnych. Jednocześnie autorzy zaznaczają, że tego typu postawy są krzywdzące dla homoseksualnej części społeczeństwa” i utrudniają społeczne funkcjonowanie tych osób. Oto fragment tego oświadczenia:

Polskie Towarzystwo Seksuologiczne jest zaniepokojone krzywdzącym wpływem społecznych uprzedzeń na funkcjonowanie psychiczne i społeczne osób homoseksualnych i biseksualnych oraz jest świadome niechlubnej roli, jaką w podtrzymywaniu tych uprzedzeń odegrała niegdyś nauka, która przez ponad sto lat (do 1973 w USA i do 1991 w Europie) uznawała homoseksualność za zaburzenie psychiczne. Ówczesne mniemanie o patologicznym charakterze homoseksualności okazało się nieoparte faktami naukowymi, lecz oparte na społecznych uprzedzeniach od wieków zakorzenionych w kulturze zachodniej. Dlatego też homoseksualność została wykreślona z obu najważniejszych klasyfikacji zaburzeń psychicznych – DSM i ICD.

Jednocześnie na Polskim Towarzystwie Seksuologicznym, jako na organizacji naukowej, spoczywa odpowiedzialność za rozpowszechnianie w społeczeństwie aktualnego stanu wiedzy seksuologicznej, szczególnie, jeśli społeczna dezinformacja w zakresie seksuologii podtrzymuje niestuszną dyskryminację jakiegokolwiek grupy społecznej.

- To samo Polskie Towarzystwo Seksuologiczne w opublikowanym 7 listopada 2016 r. stanowisku stwierdza:

Kształtowanie się orientacji seksualnej jest procesem złożonym, pozostającym pod wpływem wielu czynników, wśród których znaczącą rolę odgrywają uwarunkowania biologiczne. Orientacja seksualna nie

podlega możliwości dowolnego kształtowania zgodnie z kulturowo – społecznymi oczekiwaniami, nie jest kwestią wyboru lub mody. Podobnie jak osoby heteroseksualne, osoby homoseksualne mają prawo do korzystania z usług medycznych i psychologicznych, jednak wskazaniem do leczenia w żadnym razie nie powinna być orientacja seksualna tych osób. Propagowanie terapii polegających na korekcie, konwersji czy reparacji orientacji homo- czy biseksualnej w kierunku wyłącznie heteroseksualnej jest niezgodne ze współczesną wiedzą na temat seksualności człowieka i może zaowocować poważnymi niekorzystnymi skutkami psychologicznymi dla osób poddawanych tego typu oddziaływaniom.

Wielu rodziców na własne oczy widziało, jak wyniszczająca była dla ich dzieci tak zwana terapia reparatywna. Uważamy, że ważne jest, by uświadamiać i edukować społeczeństwo w oparciu o fakty naukowe i opinie autorytetów, a nie na ideologicznych i pseudonaukowych wierzeniach osób nadal utrzymujących, że leczenie z homoseksualizmu jest możliwe.

Czy moje dziecko spotka się z ostracyzmem, będzie miało problemy ze znalezieniem czy utrzymaniem pracy, a może nawet stanie się ofiarą przemocy fizycznej?

Wszystkie te rzeczy mogą się wydarzyć. W dużej mierze zależy to od tego, gdzie twój syn lub twoja córka mieszkają i jaką wykonują pracę. Postawa wobec osób homoseksualnych ulega obecnie zmianie i jest wiele miejsc w Polsce, gdzie twoje dziecko może żyć i pracować, nie doświadczając dyskryminacji.

Niestety, zmiana społeczna wymaga czasu – wystarczy przypomnieć sobie, jak długo kobiety musiały upominać się o prawo do głosowania. Zmianom

zawsze towarzyszy zaś *backlash*, czyli wroga reakcja konserwatywnych części społeczeństwa. Dopóki więcej osób i organizacji nie włączy się w działania na rzecz praw osób homoseksualnych, dopóki homofobia nie zostanie wykończona z naszego społeczeństwa, twoje dziecko będzie musiało stawić czoła różnego rodzaju wyzwaniom.

Dlatego tak ważne jest wsparcie, które może otrzymać od ciebie!

Polskie prawo zakazuje dyskryminacji ze względu na orientację seksualną w pewnym zakresie, określonym w kodeksie pracy. Przepisy te obowiązują w kraju od 2004 r.

Artykuł 11.3. kodeksu pracy zabrania jakiegokolwiek dyskryminacji w zatrudnieniu m. in. ze względu na orientację seksualną.

Artykuł 18.3. a. § 1 zawiera obowiązek równego, wolnego od dyskryminacji, także ze względu na orientację seksualną, traktowania pracowników w zakresie nawiązania i rozwiązania stosunku pracy, warunków zatrudnienia, awansowania, dostępu do szkoleń w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Osoba, wobec której pracodawca naruszył zasadę równego traktowania w zatrudnieniu, ma prawo do odszkodowania w wysokości co najmniej minimalnego wynagrodzenia, przy czym ustawodawca nie określa górnej granicy odszkodowania.

Czy muszę martwić się o HIV/AIDS?

Chociaż początkowo AIDS rozprzestrzeniło się najszybciej wśród homoseksualnych i biseksualnych mężczyzn oraz osób uzależnionych od narkotyków, używających wspólnych igieł, obecnie najliczniejsze przypadki zakażenia notuje się wśród młodych, heteroseksualnych kobiet. Z zagrożeniem AIDS musi liczyć się dzisiaj każdy człowiek i każda społeczność.

Tak więc, jako rodzic, powinieneś mieć ten problem na uwadze, niezależnie od tego, czy twoje dziecko jest osobą homoseksualną czy heteroseksualną. Powinnaś zadbać o to, żeby twoje dziecko rozumiało, jakimi drogami przenoszone jest AIDS i w jaki sposób należy się przed nim chronić.

W sytuacji, kiedy nastolatki podejmują aktywność seksualną już w młodym wieku, a AIDS nadal się rozprzestrzenia, żaden rodzic nie może sobie pozwolić na ignorowanie niebezpieczeństwa i zakładać, że jego dziecku po prostu uda się uniknąć zakażenia.

Jeśli twoje dziecko jest HIV-pozytywne lub chore na AIDS, tym bardziej potrzebuje twojego wsparcia. Również z tym problemem nie jesteś osamotniony – istnieją liczne regionalne i krajowe organizacje i instytucje, które oferują pomoc medyczną i psychologiczną.

Czy istnieją jakieś restrykcje prawne wobec mojego dziecka?

W czasie zaborów na ziemiach polskich obowiązywał kodeks karny narzucony przez zaborców, który penalizował (traktował jak przestępstwo) homoseksualizm męski. Kiedy w 1932 r. wszedł w życie pierwszy polski kodeks karny, kwestia homoseksualizmu się tam nie znalazła i w całej powojennej historii Polski homoseksualizm nie był nigdy karany.

Mimo to osoby homoseksualne nadal nie posiadają tych samych praw, co osoby heteroseksualne. Do zmiany tej sytuacji dążą różne inicjatywy obywatelskie, zwane równościowymi.

Akceptujemy jego lub jej sytuację, ale czy oni muszą się z tym obnosić?

Geje, lesbijki i osoby biseksualne często są oskarżani o obnoszenie się ze swoją orientacją seksualną czy promowanie jej, kiedy publicznie okazują uczucia swoim partnerom, noszą gejowsko-lesbijskie symbole lub uczestniczą w marszach i paradach równości.

W świecie, który wciąż zakłada, że ludzie są wyłącznie heteroseksualni, *coming out* jest jedyną możliwością, dzięki której osoby homoseksualne mogą powiedzieć, kim naprawdę są. *Coming out* jest uważany za pozytywny sposób przeciwdziałania społecznej niewidzialności, która prowadzić może u osób homoseksualnych do nienawiści do samego siebie oraz niskiego poczucia własnej wartości.

Być może odczuwasz dyskomfort, wiedząc, że twój syn lub córka publicznie okazują uczucia swojemu partnerowi lub partnerce. Weź jednak pod uwagę, że wszystkie pary – homoseksualne i heteroseksualne – często publicznie okazują sobie wzajemną miłość, przywiązanie i poważanie.

Pomyśl jednak – czy tak samo trudno przychodzi ci akceptacja okazujących sobie uczucia par heteroseksualnych?

W obu przypadkach tzw. obnoszenie się może wynikać jedynie z chęci swobodnego zachowywania się, bez konieczności kontrolowania każdego, najmniejszego gestu. Bywa też, że stanowi ono polityczną decyzję otwartego wyrażania własnej tożsamości seksualnej poprzez noszenie koszulki z napisem czy uczestniczenie w wydarzeniu publicznym. W kulturach, które pomijają homoseksualność milczeniem bądź z niej drwią, publiczne wyrażanie swojej tożsamości może być istotnym aktem samoakceptacji.

Jeśli obawiasz się ewentualnych wrogich reakcji na zachowania identyfikujące twoje dziecko jako osobę homoseksualną, pamiętaj, że geje, lesbijki i osoby biseksualne mają te same lęki co ty i dlatego same cenzurują własne zachowania. Jednak decyzja o tym, czy i w jakim stopniu należy kontrolować swój sposób bycia, należy tylko i wyłącznie do twojego dziecka.

Czy mój syn / moja córka założy kiedyś własną rodzinę?

Pary osób tej samej płci budują trwałe związki i zakładają rodziny w każdym społeczeństwie, chociaż nie wszędzie mają prawną możliwość wejścia w związek formalny. Jednak czasy, w których prawomocny ślub i wychowywanie dzieci na oczach świata było dla osób LGBT nieosiągalne należą w wielu krajach do przeszłości. Kraje te wprowadziły regulacje prawne dotyczące par

jednopłciowych w postaci albo związków partnerskich (mniejszy zakres uprawnień) albo małżeństw jednopłciowych (często całkowite zrównanie w prawach z parami różnej płci).

Pionierami w tym zakresie były Dania i Holandia. Jako pierwszy kraj na świecie Dania wprowadziła w 1989 r. związki partnerskie, Holandia zaś w 2001 r. jako pierwsza umożliwiła parom homoseksualnym zawieranie małżeństw. Obecnie osoby tej samej orientacji co twoje dziecko mogą w majestacie prawa wziąć ślub w 27 państwach na świecie, między innymi w Irlandii, Niemczech, Hiszpanii, Republice Południowej Afryki, Australii czy USA.

W obszarze Unii Europejskiej małżeństwo jednopłciowe można zawrzeć w 14 krajach, czyli w połowie z 28 państw członkowskich. Instytucję związku partnerskiego wprowadziło 8 państw, natomiast w 6 krajach brak jest wszelkich regulacji prawnych dotyczących życia rodzinnego osób LGBT. Są to: Bułgaria, Litwa, Łotwa, Polska, Rumunia oraz Słowacja.

Część Polek i Polaków LGBT, nie mając we własnym kraju prawnej możliwości zawarcia ani związku partnerskiego ani ślubu cywilnego, decyduje się na ślub za granicą, np. w Danii lub Wielkiej Brytanii. Nie jest on jednak uznawany przez polskie prawo i na terenie Polski pary te dalej pozostają dla siebie osobami obcymi. Większość polskich par lesbijek i gejów po prostu żyje w związku i buduje rodzinę, bez możliwości uznania jej przez system prawny, chociaż aż 87%³ osób LGBT w Polsce chciałaby zawrzeć związek partnerski, gdyby była taka możliwość. Część osób LGBT nie wiąże się z nikim na stałe. Czasami wynika to z własnego wyboru, a czasami z trudności z wejściem w intymny związek, ponieważ od najmłodszych lat słyszą w otoczeniu przekaz, że związki takie pozbawione są wszelkiej wartości lub są wręcz grzeszne. Niektóre pary próbują radzić sobie z sytuacją organizując ceremonię ślubu humanistycznego z udziałem rodziny i przyjaciół, świadome, że ma on znaczenie wyłącznie symboliczne. Cały ten niekompletny przecież wachlarz wyborów świadczy o tym, że twoje dziecko wbrew utartym, stereotypowym wyobrażeniom ma możliwości zbudowania szczęśliwej rodziny. Najlepszym wsparciem, jakiego możesz mu w tej kwestii udzielić, jest twoja wiara i ufność, że jeśli będzie tego chciało, tak właśnie swoim życiem pokieruje.

³ „Sytuacja społeczna osób LGBT w Polsce. Raport za lata 2015-2016”, redakcja M. Świder i M. Wiśniewski, Kampania Przeciw Homofobii, Lambda, Transfuzja, Warszawa 2017

Wiele par lesbijek i gejów wychowuje wspólnie dzieci. Niektóre z nich skorzystały z metody sztucznego zapłodnienia (inseminacji lub in vitro), inne osoby wychowują dzieci z poprzednich, heteroseksualnych związków własnych lub partnera / partnerki. Szacuje się, że ok. 50 tysięcy⁴ dzieci w Polsce wychowuje się w tęczy rodzinach. Temat adopcji dzieci przez pary jedнопłciowe budzi w Polsce nadal nieprzychylnie reakcje, ale w wielu krajach uznaje się, że to nie orientacja seksualna lecz inne, starannie sprawdzane cechy przyszłych rodziców powinny decydować o powierzeniu im dziecka pod opiekę.

Jak mam to powiedzieć rodzinie i znajomym?

Proces *coming outu*, czyli ujawniania swej orientacji, trudny dla osób homoseksualnych, jest również ciężką próbą dla ich rodziców. Wielu z nich, dowiedziawszy się, że mają homoseksualne dziecko, pragnie przede wszystkim ukryć to przed otoczeniem. Starają się zaakceptować swoje dziecko, ale są pełni obaw, co do tego, co pomyślą inni ludzie. Nieszkodliwe do tej pory pytania, nagle jawią się zagrożeniem: „Czy twój syn ma już dziewczynę? Kiedy ona w końcu wyjdzie za mąż?”

Wielu rodziców twierdzi, że obawy te były gorsze od następujących później rzeczywistych reakcji. Niektórzy rodzice latami ukrywali prawdę przed własnymi rodzicami – dziadkami swojego dziecka – tylko po to, by w końcu usłyszeć: „Wiedzieliśmy o tym już od dawna”.

Nasza rada dla ciebie brzmi tak samo, jak ta, którą dajemy gejom, lesbijkom i osobom biseksualnym. Sięgnij po informacje na temat zmieniających się postaw w medycynie, psychiatrii, religii, w środowiskach profesjonalnych i politycznych. Jest wiele autorytetów, które możesz przywołać w obronie równych praw gejów i lesbijek.

⁴ „Rodziny z wyboru w Polsce. Życie rodzinne osób nieheteroseksualnych”, J. Mizielińska, M. Abramowicz, A. Stasińska, Warszawa 2014

Na stronie 33 znajduje się lista niektórych sławnych osób homoseksualnych, które wniosły trwałą wkład w rozwój naszego świata. Pamiętaj, że jest to tylko niewielka część nazwisk, które można by zacytować, jako że wiele osób homoseksualnych ukrywało swoją orientację. Z tego samego powodu istnieje duże prawdopodobieństwo, że ty sam znasz wiele osób homoseksualnych, nie zdając sobie z tego sprawy.

Ćwicz to, co chciałbyś powiedzieć, dokładnie tak, jak ćwiczysz się publiczne wystąpienia, sformułowania na rozmowę o pracę, wszystko, co jest nowe i napawa cię strachem i powoduje stres.

Jeden z rodziców powiedział: „Zamykałem się w łazience i ćwiczyłem przed lustrem, mówiąc: Mam córkę lesbijkę. Mówiłem to z dumą. Pomogło, ale naprawdę trzeba ćwiczyć”.

Rozmawiaj z ludźmi, którzy rozumieją twoje obawy. Skontaktuj się z organizacjami, które oferują pomoc psychologiczną dla gejów i lesbijek. Być może prowadzą one także grupy wsparcia dla rodziców. Działają także infolinie, strony internetowe, które pomagają rodzicom w ponownym zaakceptowaniu swoich dzieci. Listę takich organizacji znajdziesz na końcu niniejszej broszurki.

Może się zdarzyć, że usłyszysz negatywne lub co najmniej nieczułe komentarze od członków rodziny, przyjaciół czy współpracowników. Najprawdopodobniej przekonasz się jednak, że komentarzy tych będzie dużo mniej, niż się tego spodziewasz.

Pamiętaj, że Twoje dziecko ma za sobą podobnie trudną drogę. Być może twój syn lub córka będą mogli ci pomóc.

Pamiętaj także, że to, komu mówisz o orientacji seksualnej swojego dziecka, powinno być waszą wspólną decyzją.

Co powiedzą sąsiedzi?

Reakcja sąsiadów może być poważnym problemem, szczególnie dla rodziców, którzy czują się mocno związani ze społecznością, w której żyją, lub tam, gdzie bardzo liczy się opinia osób wierzących. Lesbijki, gejów i osoby biseksualne można jednak znaleźć w każdym miejscu na świecie, w każdej kulturze, religii, grupie etnicznej czy zawodowej. Jedna z matek powiedziała: „Myślałam, że jestem jedyną osobą w miasteczku, która ma córkę lesbijkę. Kiedy

jednak poruszyłam ten temat w szerszym gronie, zaczęli pojawiać się kolejni rodzice. Teraz, kiedy ktoś podchodzi do mnie, i mówi: „Muszę z tobą o czymś porozmawiać”, już wiem, o co chodzi”. Z drugiej strony, prawdą jest, że możesz doświadczyć przykrych reakcji, z którymi trudno się pogodzić. Wielu rodziców mówi: „Myślałam, że jestem jedyna na świecie”. Dlatego tak ważne jest, by rozmawiać z osobami przeżywającymi podobne rozterki.

Jak mogę wesprzeć moje dziecko?

Jako rodzic, musisz troszczyć się o siebie i o swoje dziecko. Istnieją organizacje i osoby, które ci w tym pomogą, a lektura niniejszej publikacji może być pierwszym krokiem w dążeniu do okazania twojemu dziecku pełnego wsparcia. Sięgając po nią, pokazujesz, że jesteś otwarta na nową wiedzę, a my mamy nadzieję, że zawarte tu informacje okażą się pomocne.

Wspieranie własnego dziecka powinno mieć charakter naturalny – staraj się rozmawiać, słuchać i uczyć się razem z nim. Każde dziecko jest inne i czego innego oczekuje od swoich rodziców. Od ciebie zależy, czy nauczysz się rozmawiać z córką lub synem o jej lub jego potrzebach i trudnościach związanych z seksualnością. Niektórzy rodzice uważają, że łatwiej przychodzi im rozumieć i wspierać swoje dzieci, kiedy dostrzegą różnice i podobieństwa do własnych doświadczeń życiowych. Niekiedy bardzo pomaga rozmowa o tym, jak ty poradziłaś sobie w trudnych sytuacjach. Bywa jednak, że nie pozostaje nic innego niż przyjąć do wiadomości, że dyskryminacja na tle orientacji seksualnej jest bolesna i nie sposób porównywać jej do innych rodzajów opresji.

Możesz pomóc swojemu dziecku, zdobywając rzetelną wiedzę na temat homoseksualności i podejmując rozmowy na ten trudny dla ciebie temat. To właśnie unikanie tego tematu jest jednym z powodów, dla których uprzedzenia i dyskryminacja nadal dobrze się mają.

Czy kiedykolwiek nauczę się radzić sobie z tą nową sferą wiedzy o moim dziecku?

Jedną z możliwych odpowiedzi psychologów brzmi: „Większość ludzi, którym udało się przyjąć do wiadomości homoseksualną orientację swojego dziecka, czuje się, jakby otworzył się przed nimi zupełnie nowy świat. Najpierw zapoznają się z tą stroną tożsamości swojego dziecka, która do tej pory dla nich nie istniała. Następnie czują się bardziej włączeni w życie potomka. Zazwyczaj oba pokolenia zbliżają się do siebie. Rodzice zaczynają poznawać środowisko osób homoseksualnych i rozumieć, że niewiele różni się ono od reszty społeczeństwa”.

OTO KILKA ODPOWIEDZI UDZIELONYCH NAM PRZEZ SAMYCH RODZICÓW:

„Ważne jest, by o tym rozmawiać z innymi, żeby wiedzieć, że nie jesteś sama. Że są ludzie, którzy też przez to przechodzili i bardzo dobrze sobie radzą. Wielkim plusem jest to, że budujesz lepszą relację ze swoim dzieckiem. Rodzice chcą być rodzicami. Nie chcą być odizolowani od swoich dzieci” - **matka lesbijki**.

„Olśniło mnie, kiedy zastanawiałam się, co odpowiedzieć, jeśli ktoś zapyta mnie: „Jak Grzesiek?”. Dotarło do mnie, że u niego wszystko w porządku, że to ze mną było coś nie tak. To było jak jakiś próg, kiedy go przekroczyłam wszystko wydawało się łatwiejsze. Poznałam znajomych Grzegorza, okazało się, że to fajni ludzie a on jest częścią wspianiałej społeczności. Więc czyj to jest problem? Społeczeństwa. Wtedy zdałam sobie sprawę, że właśnie udało mi się pokonać największą trudność” - **matka geja**.

„Płakałam całymimi miesiącami. Ale zawsze mieliśmy z synem dobrą relację. To się nigdy nie zmieniło. Nigdy nie było wątpliwości, co do tego, jak bardzo go kochamy, i oboje go o tym zapewnialiśmy. Od tego czasu nasza relacja z synem bardzo się zacieśniła, ponieważ wiemy, z czym musi borykać się na co dzień”

- rodzice geja.

„Im więcej czytałam i dowiadywałam się na temat homoseksualności, tym więcej upadało mitów, które na ten temat słyszałam. Rosła we mnie złość i – zamiast zmieniać mojego syna – coraz bardziej chciałam zmieniać stosunek społeczeństwa do homoseksualności”

- matka geja.

„Dla mnie punktem zwrotnym był moment, kiedy więcej o tym przeczytałem i gdy dowiedziałem się, że większość nastolatków, która akceptuje swoją seksualność staje się spokojniejsza, szczęśliwsza i pewniejsza siebie. A właśnie to wydawało mi się najważniejsze dla mojego dziecka i za nic nie chciałem stać mu w tym na przeszkodzie” - ojciec geja.

„Kluczowe było dla mnie zdanie, które usłyszałem od mego syna: „Tato, jestem ciągle tym samym człowiekiem, którym byłem do tej pory”. Minęło sześć miesięcy i jeszcze wyraźniej zdałem sobie sprawę, że w jego życiu naprawdę nic się nie zmieniło. To była kwestia naszych o nim wyobrażeń.” - ojciec geja.

„Muszę powiedzieć, że teraz jest między nami o wiele lepiej. Zaczynasz zdawać sobie sprawę jaką wspaniałą masz córkę, jakie to szczęście, że opowiedziała ci o sobie i że chce być uczestniczył w jej życiu. Zobacz, ile okazała ci zaufania i na ile odwagi musiała się zdobyć.”

- ojciec lesbijki.

W doborowym towarzystwie...

Oto tylko kilka nazwisk spośród tysiąca gejów, lesbijek i osób biseksualnych, które miały ogromny wkład w historię świata. Tak więc, jeśli twoje dziecko jest gejem, lesbijką lub osobą biseksualną, znajduje się w doborowym towarzystwie:

Aleksander Wielki (starożytny władca), Hans Christian Andersen (pisarz), Josephine Baker (tancerka), David Bowie (piosenkarz), Truman Capote (pisarz), Piotr Czajkowski (kompozytor), James Dean (aktor), Bertrand Delanoë (mer Paryża), Ellen DeGeneres (aktorka), Marlene Dietrich (aktorka), Emily Dickinson (pisarka), Jodie Foster (aktorka i reżyserka), Elthon John (piosenkarz), Frida Kahlo (malarka), Harvey Milk (polityk), Michał Anioł (artysta), Martina Navratilova (tenisistka), Marcel Proust (pisarz), Arthur Rimbaud (poeta), Johanna Sigurdardottir (pani premier Islandii), Bessie Smith (piosenkarka), Leonardo da Vinci (artysta), Paul Verlaine (poeta), Gianni Versace (projektant mody), Oscar Wild (pisarz), Virginia Woolf (pisarka), Klaus Wowereit (prezydent Berlina).

A oto kilka postaci z Polski – współczesnych i historycznych:

Jerzy Andrzejewski (pisarz), Robert Biedroń (polityk), Maria Dąbrowska (pisarka), Izabela Filipiak (pisarka, literaturoznawczyni), Michał Głowiński (teoretyk literatury), Witold Gombrowicz (pisarz), Jarosław Iwaszkiewicz (pisarz), Maria Konopnicka (pisarka), Maria Komornicka (pisarka), Michał Kwiatkowski (wokalista), dr hab. Ireneusz Krzemiński (socjolog, profesor uniwersytecki), Anna Laszuk (redaktorka radiowa), Michał Piróg (choreograf), Jacek Poniedziałek (aktor), Paweł Rabiej (polityk), Tomasz Raczek (krytyk filmowy, pisarz), Maria Rodziewiczówna (pisarka), Karol Szymanowski (kompozytor), Jerzy Waldorff (krytyk muzyczny), Michał Witkowski (pisarz), Narcyza Żmichowska (pisarka).

Kim jesteśmy?

Kampania Przeciw Homofobii

ul. Solec 30A, 00-403 Warszawa

tel.: +48 22 423 64 38

e-mail: info@kph.org.pl

www.kph.org.pl

Jesteśmy ogólnopolską organizacją pożytku publicznego.

Pracujemy aby wszystkie osoby homoseksualne i biseksualne oraz transpłciowe (LGBT), ich rodziny i bliscy mogli czuć się w Polsce bezpiecznie i w pełni rozwijać swój potencjał.

Działamy na rzecz osób LGBT i ich bliskich, poprzez działania rzecznicze w obszarach politycznym, społecznym i prawnym. Tworzymy i wdramy systemowe rozwiązania edukacyjne dla różnych grup zawodowych. Prowadzimy kampanie społeczne.

Budujemy szeroki ruch sojusznicy.

Jednym z naszych działań jest Akademia Zaangażowanego Rodzica – prowadzone od 2011 r. półroczne cykle warsztatowe dla rodziców osób LGBT. Umocniliśmy dzięki nim około stu matek i ojców w akceptacji orientacji seksualnej dziecka lub dzieci. Spora część rodziców zaangażowała się w rozmaite działania społeczne i utworzyła własne Stowarzyszenie.

My, Rodzice.

Stowarzyszenie Matek, Ojców i Sojuszników Osób LGBTQIA

info@myrodzice.org

www.myrodzice.org

Stowarzyszenie My Rodzice to w większości absolwentki i absolwenci prowadzonej przez KPH Akademii Zaangażowanego Rodzica. To grupa ludzi, która ma za sobą coming outy swoich dzieci i innych członków rodziny, przyjaciół. Wszystko to składa się na całkiem spory zbiór różnych historii, z których płynie jedna, solidarnościowa idea, że rodzina jest najważniejszym środowiskiem dającym siłę i poczucie wartości.

Wizją Stowarzyszenia jest Polska, w której respektowane są prawa każdego człowieka, a wszyscy obywatele są traktowani równo w ich prawach i obowiązkach, niezależnie od ich orientacji psychoseksualnej i tożsamości płciowej.

Każda osoba LGBTQIA, każdy rodzic, członkowie i członkinie rodzin, mogą porozmawiać o swoim doświadczeniu, dostać wsparcie, poznać inne historie, włączyć się w działania organizacyjne i spotkania organizowane w różnych miastach Polski.

Inne organizacje społeczne:

W A R S Z A W A :

Lambda Warszawa: www.lambdawarszawa.org.pl

Miłość nie wyklucza: www.miloscniwyklucza.pl

Transfuzja: www.transfuzja.org

Wiara i Tęcza Grupa Polskich Chrześcijan LGBTQ: www.wiara-tecza.pl

Fundacja Replika: www.replika-online.pl

Fundacja Wolontariat Równości: www.wolontariatrownosci.pl

Pozytywni w Tęczy Zjednoczenie na Rzecz Żyjących z HIV/AIDS: www.pozytywniwteczy.pl

Akceptacja Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób Homoseksualnych,

Biseksualnych i Transpłciowych: www.akceptacja.pl

My, Rodzice Stowarzyszenie Matek, Ojców i Sojuszników

Osób LGBTQIA: www.myrodzice.org

G D A Ń S K :

Stowarzyszenie na rzecz osób LGBT Tolerado: www.tolerado.org

K A T O W I C E :

Stowarzyszenie Tęczówka: www.teczowka.org.pl

K I E L C E :

Prowincja Równości – Świętokrzyska Inicjatywa LGBTiP: www.prowincjarownosci.pl

K R A K Ó W

Fundacja Autonomia: www.autonomia.org.pl

Fundacja Równość: www.rownosc.org.pl

Stowarzyszenie Queerowy Maj: www.queerowymaj.org

Krakowski Klub Sportowy Krakersy: www.kkskrakersy.org

ŁÓDŹ:

Fabryka Równości: www.fabrykarownosci.com

POZNAŃ:

Grupa Stonewall: www.grupa-stonewall.pl

Fundacja Tęczowe Rodziny: www.teczowerodziny.pl;

fundacja@teczowerodziny.pl

TORUŃ:

Stowarzyszenie na Rzecz Lesbijek, Gejów, Osób Biseksualnych, Osób Transpłciowych

Oraz Osób Queer Pracownia Różnorodności: www.spr.org.pl

WROCŁAW:

Kultura Równości: www.kulturarownosci.org

Wybrane strony internetowe:

www.queer.pl

www.kobiety-kobietom.com

www.znakpokoju.pl

www.teczowerodziny.pl

www.odwazciesiemowic.pl

www.rodzicelgb.wordpress.com

**Nasza praca jest możliwa dzięki tysiącom osób, które wspierają nas na co dzień.
Dołącz do nas – zostań darczyńcą KPH. Razem możemy więcej!**

Numer rachunku bankowego:

35 2130 0004 2001 0344 2274 0001

SWIFT: VOWAPLP9

**kampania
przeciw
homofobii**

1%

**na KPH
KRS 0000 111 209**

Do poczytania:

LITERATURA FAKTU

- „Tęcza pod lupą” Chaber, Jakubczak, Makułowska, 2017
- „Homobiografie” Krzysztof Tomasik, 2014
- „Rodzice wyjdźcie z szafy”, rozmowy Wiktorii Beczek z rodzicami osób LGBT, 2015
- „Wyzywająca miłość. Homoseksualizm a chrześcijaństwo”
Cezary Gawryś, Katarzyna Jabłońska, 2013
- „Tęczowa rewolucja”, Mariusz Kurc, Krzysztof Tomasik, 2011
- „Homoseksualność w rodzinie. Ujawnianie tajemnicy”, Ritch C. Savin-Williams, 2011
- „Mała książka o homofobii”, Anna Laszuk, 2010
- „Wyjście z cienia”, Jacek Poniedziałek, 2010
- „Kłęgi obcości”, Michał Głowiński, 2010
- „Zakazane miłości” Marta Konarzewska, Piotr Pacewicz, 2010
- „Homoseksualizm. Wykluczenie, transgresja, akceptacja”,
Paweł Fijałkowski, 2009
- „Geje i lesbijki. Życie i kultura”, Robert Aldrich, 2009
- „Homofobia, mizoginia i ciemnogród? Burzliwe losy kontrowersyjnych ustaw”,
red. Iza Desperak, 2009
- „Homobiografie”, Krzysztof Tomasik, 2008
- „Tęczowy elementarz, czyli (prawie) wszystko, co chcielibyście wiedzieć o gejach
i lesbijkach”, Robert Biedroń, 2007
- „Chrześcijaństwo, tolerancja społeczna i homoseksualność”, John Boswell, 2006
- „Dziewczyny, wyjdźcie z szafy!”, Anna Laszuk, 2006

BELETRYSTYKA

Zagraniczna (w nawiasach podano rok wydania oryginalnego):

- „Pluszowe bestie”, Zoran Krušvar, (2008)
- „Fun Home”, Alison Bechdel, (2006)
- „Człowiek, który pokochał Yngvego”, Tore Renberg (2003)
- „Tak ukošana”, Melania Mazzucco, (2000)
- „Niebanalna więź”, Sarah Waters, (1999)
- „Muskając aksamit”, Sarah Waters, (1998)

- „Bo to jest w miłości najstraszniejsze”, Nicole Mueller, (1995)
- „Z ciała i z duszy”, Michael Cunningham, (1995)
- „Aimee i Jaguar”, Fischer Erica, (1994)
- „Dom na krańcu świata”, Michael Cunningham, (1990)
- „Godziny”, Michael Cunningham, (1988)
- „Namiętność”, Jeanette Winterson, (1987)
- „Smażone zielone pomidory”, Fannie Flagg, (1987)
- „Wysłuchane modlitwy. Powieść nieukończona”, Truman Capote, (1986)
- „Nie tylko pomarańcze”, Jeanette Winterson, (1985)
- „Orlando”, Virginia Woolf, (1928)

Polska:

- „Lesbos”, Renata Lis, (2017)
- „Nieobecni”, Bartosz Żurawiecki, (2011)
- „Codzienność”, Ewa Schilling, (2010)
- „Moja les”, Zofia Staniszevska, (2010),
- „Gejdar”, Dominika Buczak, Mike Urbaniak (2008)
- „Akrobatki”, Monika Mostowik, (2006)
- „Głupiec”, Ewa Schilling, (2005)
- „Mój świat jest kobietą. Dziennik lesbijki”, Magdalena Okoniewska, (2004)

Filmy:

- „Nina”, reż. Olga Chajdas, 2018 Polska
- „Fantastyczna kobieta”, reż. Sebastián Lelio, 2017 Hiszpania, USA, Niemcy i inne
- „Tamte dni, tamte noce”, reż. Luca Guadagnino, 2017 Francja, USA, Włochy i inne
- „Tom of Finland”, reż. Dome Karukoski, 2017 Dania, Finlandia, Niemcy i inne
- „Carol”, reż. Todd Haynes, 2015 USA, Wielka Brytania
- „Dziewczyna z portretu”, reż. Tom Hooper, 2015 Belgia, Dania, Niemcy i inne
- „Piękne lato”, reż. Catherine Corsini, 2015 Francja
- „Płynące wieżowce”, reż. Tomasz Wasilewski, 2013 Polska
- „Życie Adeli – Rozdział 1 i 2”, reż. Abdellatif Kechiche, 2013 Belgia, Francja, Holandia

- „Wszystko w porządku”, reż. Lisa Cholodenko, 2010 USA
- „Samotny mężczyzna”, reż. Tom Ford, 2009 USA
- „Obywatel Milk”, Gus Van Sant, 2008 USA
- „Śniadanie ze Scotem”, reż. Laurie Lynd, 2007 Kanada
- „Tajemnica Brokeback Mountain”, reż. Ang Lee, 2005 Kanada, USA
- „C.R.A.Z.Y.”, reż. Jean-Marc Vallée, 2005 Kanada
- „Gry weselne”, reż. Ol Parker, 2005 Wielka Brytania, Niemcy, USA
- „Śniadanie na Plutonie”, reż. Neil Jordan, 2005 Wielka Brytania, Irlandia
- „Godziny”, reż. Stephen Daldry, 2002 Wielka Brytania, USA
- „Monster”, reż. Patty Jenkins, 2003 Niemcy, USA
- „Gdyby te ściany mogły mówić 2”, reż. Anne Heche, Jane Anderson, 2000 USA
- „Nie czas na tzy”, reż. Kimberly Peirce, 1999 USA
- „Filadelfia”, reż. Jonathan Demme, 1993 USA

Publikacja dofinansowana przez Fundację „Pamięć, Odpowiedzialność i Przyszłość”
w ramach projektu „Berlin – Yogyakarta”.
Publikacja nie jest wyrazem stanowiska Fundacji. Za zawarte w niej treści odpowiada wydawca.

Druk trzeciego wydania finansowany ze środków Fundacji Róży Luksemburg
Przedstawicielstwo Polska.

Broszura ta jest adaptowanym do polskich realiów tłumaczeniem amerykańskiej broszury
wydanej przez PFLAG. Podobnie jak amerykańscy autorzy, polscy wydawcy udostępniają tekst
do przedruku we fragmentach lub całości, pod warunkiem wyraźnego zaznaczenia źródła.

Copyright © PFLAG 1995
Copyright Polish edition © Kampania Przeciw Homofobii,
Stowarzyszenie Dni Równości i Tolerancji 2011

„Our Daughters & Sons” PFLAG, Washington, D.C. 1995
Przekład i redakcja: Katarzyna Gajewska, Katarzyna Remin
Okładka, opracowanie graficzne: Maciej Sawicki
Korekta: Anna Początek

ISBN 978-83-948847-3-4

Wydawcą wydania I byli: Kampania Przeciw Homofobii oraz
zlikwidowane już Stowarzyszenie Dni Równości i Tolerancji

Wydawca wydania III:
Kampania Przeciw Homofobii
ul. Solec 30A, 00-403 Warszawa
www.kph.org.pl
info@kph.org.pl

Wydanie III

Parents, Families and Friends of Lesbian and Gays (PFLAG) – czyli Rodzice, Rodziny i Przyjaciele Lesbijek i Gejów – to amerykańska organizacja skupiająca członków rodzin osób homo- i biseksualnych, działająca na rzecz praw obywatelskich gejów, lesbijek, osób biseksualnych i transpłciowych. Założony w 1973 roku przez matki i ojców PFLAG liczy 200 000 członków i osób wspierających, zrzeszonych w ponad 500 oddziałach w całych Stanach Zjednoczonych. Ta gęsta sieć placówek jest organizacją non profit i nie jest związana z żadną instytucją polityczną ani religijną.

Wizja PFLAG

My, rodzice, rodziny i przyjaciele lesbijek, gejów oraz osób biseksualnych i transpłciowych, cenimy różnorodność i czerpiemy z niej radość. Dążymy do społeczeństwa, które życzliwie przyjmuje każdego, łącznie z ludźmi o różnych orientacjach psychoseksualnych i tożsamościach płciowych. Tylko przez szacunek, godność i równość dla każdej osoby możemy osiągnąć pełnię naszego człowieczego potencjału, zarówno indywidualnie, jak również zbiorowo. PFLAG cieszy się z uczestnictwa i wsparcia ze strony wszystkich tych, którzy pragną wnieść swój wkład w urzeczywistnienie tej wizji.

Misja PFLAG

PFLAG promuje zdrowie i dobrostan gejów, lesbijek, osób biseksualnych i transpłciowych oraz ich rodzin i przyjaciół poprzez: wspomaganie w radzeniu sobie z wrogością społeczeństwa, zmianę opinii publicznej, działania na rzecz zakończenia dyskryminacji i zapewnienia równych praw obywatelskich. PFLAG promuje dialog na temat orientacji psychoseksualnej i tożsamości płciowej i działa na rzecz rozsądnego podejścia i szacunku społeczeństwa wobec ludzkiej różnorodności.

O broszurze:

Broszura ta jest adaptowanym do polskich realiów tłumaczeniem amerykańskiej broszury wydanej przez PFLAG.

O PFLAG:

Parents, Families and Friends of Lesbian and Gays (PFLAG) – czyli Rodzice, Rodziny i Przyjaciele Lesbijek i Gejów – to amerykańska organizacja skupiająca członków rodzin osób homo- i biseksualnych, działająca na rzecz praw obywatelskich gejów, lesbijek, osób biseksualnych i transpłciowych.

O Kampanii Przeciw Homofobii:

Pracujemy aby wszystkie osoby homoseksualne i biseksualne oraz transpłciowe (LGBT), ich rodziny i bliscy, mogli czuć się w Polsce bezpiecznie i w pełni rozwijać swój potencjał. Działamy na rzecz osób LGBT i ich bliskich, poprzez działania rzecznicze w obszarach politycznym, społecznym i prawnym. Tworzymy i wdrażamy systemowe rozwiązania edukacyjne dla różnych grup zawodowych. Budujemy szeroki ruch sojusznicy.

ISBN 978-83-948847-3-4